

בְּנֵי צִיּוֹן

"זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

עַל הַפְּתוּב בְּעֶשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת (שְׁמוֹת כ', ח'), "זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ", דְּרָשׁוּ חוֹ"ל בַּגְּמָרָא (פְּסָחִים קו'): "זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" – זוֹכְרָהּ עַל הַיָּיִן בְּכַנְיֵסְתוֹ (=בְּכַנְיֵסַת הַשַּׁבָּת).

וְצָרִיךְ לְהִבִּין עַנְיָן זֶה. שְׁכֵן, מְדוּעַ צָרִיךְ הָאָדָם לְקַדֵּשׁ אֶת הַשַּׁבָּת בְּכַנְיֵסְתָהּ, וְאִם לֹא קָדֵשׁ, אָסוּר לוֹ לְטַעוֹם כְּלוּם? כְּמוֹ שֶׁנֶּפְסֵק בְּשִׁלְחַן עֶרֶוֹף (או"ח סימן רע"א, סעיף ד'): "אָסוּר לְטַעוֹם כְּלוּם קוֹדֵם שִׁיקְדֵשׁ, אֲפִילוֹ מֵיָם (אָסוּר)".

וּכְתוּב ה'תּוֹלְעֵת יַעֲקֹב" (סוּד הַשַּׁבָּת אוֹת י', "לְקַדֵּשׁ עַל הַיָּיִן": "וְעַל דְּרֹךְ הָאֱמֶת, מִהַ שְׁחִיבוֹנוֹ (חוֹ"ל) לְקַדֵּשׁ עַל הַיָּיִן (בְּכַנְיֵסַת שַׁבָּת), (הוּא) הוֹאִיל (=כִּיּוֹן) וְהַכְּלָה נִכְנָסֶת לַחֹפֶה, (אִם כֶּךָ) צָרִיךְ לְשַׁמְחָה". שְׁהָרִי, הַקִּידוּשׁ עַל הַיָּיִן בְּשַׁבָּת הוּא בְּבַחֲיַנַּת קִידוּשֵׁי אִשָּׁה. שְׁהָרִי, הַשַּׁבָּת הִיא בְּבַחֲיַנַּת כְּלָה, "שַׁבָּת מְלַכְתָּא", וְהִיא בַּת זוּגָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ עַל יָיִן, שְׁמַבִּיא אֶת הָאָדָם לִיְדֵי שְׁמֻחָה.

(וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שְׁמַטְעַם זֶה כְּתוּב בַּגְּמָרָא (סְנֵהֲרִין נח'): "בֶּן נַח (=גוֹי) שְׁשַׁבַּת (בְּשַׁבָּת) – חַיֵּב מִיָּתָהּ". שְׁכֵן, שַׁבָּת קָדֵשׁ הִיא כְּאִמּוֹר בַּת זוּגָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְדִינָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת הוּא כְּאִשְׁת-אִישׁ. עַל-כֵּן, "בֶּן נַח שְׁשַׁבַּת – חַיֵּב מִיָּתָהּ". וְזֹאת, מִכִּיּוֹן שֶׁהִבָּא עַל אִשְׁת-אִישׁ חַיֵּב מִיָּתָהּ).

וְהֵנָּה, מִכִּיּוֹן שֵׁישׁ דְּמִיּוֹן נִפְלָא בֵּין הַשַּׁבָּת לְבֵין בַּת זוּגוֹ שֶׁל הָאָדָם, אָמְרוּ חוֹ"ל בַּגְּמָרָא (בְּבֵא מְצִיעָא נט'): "...לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם זֶהִיר בְּכַבוֹד אִשְׁתּוֹ. שְׁאִין בְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם, אֲלֵא בְּשִׁבִיל אִשְׁתּוֹ, שְׁנֵאֲמַר (בְּרֵאשִׁית יב'): 'וְלֹאֲבָרָם הִיטִיב (הַק"ב ה') בְּעִבּוּרָהּ (=בְּזִכּוֹת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ). וְהֵינּוּ דְאָמַר לְהוֹ רַבָּא לְבַנֵּי מַחוּזָא (=וְזֵהוּ שְׁאֲמַר רַבָּא לְבַנֵּי מַחוּזוֹ): אוֹקִירוּ לְנַשְׂיָכוֹ כִּי הִיכִי דַתְתַּעְתְּרוּ... (=כְּפָדוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם כְּדֵי שֶׁתַּתְּעִשְׂרוּ).

מְבוֹאֵר מִכָּאן, כִּי עֵיקַר הַבְּרָכָה בְּבֵיתוֹ שֶׁל הָאָדָם הִיא בְּזִכּוֹת אִשְׁתּוֹ, כְּפִי שְׁאֲמַר הַחֲכָם מִכָּל אָדָם (מְשַׁלֵּי יח, כב'): "מְצָא אִשָּׁה – מְצָא טוֹב, וַיִּפֶּק רְצוֹן מֶה".

וְכֵן הוּא גַם בְּעַנְיָן הַשַּׁבָּת. שְׁכֵן, מֵאַחַר וְהַשַּׁבָּת הִיא בַּת זוּגָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בְּבַחֲיַנַּת אִשָּׁה, אִין הַבְּרָכָה מְצוּיָה בְּבֵיתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא בְּזִכּוֹת הַשַּׁבָּת, כְּמֵאֲמַר הַזֹּהַר הַקְּדוּשׁ (יִתְרוֹ פח'): "כָּל בְּרַכָּאן דְּלַעֲיָלָא וְתַתָּא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תְּלִין" (=כָּל הַבְּרַכּוֹת, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, תְּלוּיוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת).

זֹאת וְעוֹד, כְּמוֹ שְׁאֲמַר רַבָּא לְבַנֵּי מַחוּזוֹ, "כְּפָדוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם כְּדֵי שֶׁתַּתְּעִשְׂרוּ" – כֶּךָ מְצִינּוּ בְּשַׁבָּת, שְׁזוֹכִים לְעִשְׂרוֹת בְּזִכּוֹת שְׁמֻכְבְּדִים אֶת הַשַּׁבָּת, כְּמְבוֹאֵר בַּגְּמָרָא (שַׁבַּת קיח'): "כָּל הַמְּעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת – נוֹתֵנִין לוֹ נַחְלָה בְּלֵי מְצָרִים (=לֵאלֹא גְבוּלוֹת)". וְעוֹד אָמְרוּ שֵׁם: "כָּל הַמְּעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת – נוֹתֵנִין לוֹ מְשָׁלוֹת לְבוֹ".

בֵּא וְרֵאָה מִהַ שְׁשָׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (שָׁם קיט'): "עֲשִׂירִים שְׁבָאֲרֵץ יִשְׂרָאֵל, בְּמַה הֵם זוֹכִים? אָמַר לֵיהּ, בְּשִׁבִיל שְׁמַעְשָׂרִין, שְׁנֵאֲמַר (דְּבָרִים יד'): 'עֲשֹׂר תַעֲשֹׂר'. עֲשֹׂר – בְּשִׁבִיל שֶׁתַּתְּעִשֶׂר. (וְעֲשִׂירִים) שְׁבַבְבָּל, בְּמַה הֵן זוֹכִין? אָמַר לֵיהּ: בְּשִׁבִיל שְׁמֻכְבְּדִין אֶת הַתּוֹרָה. וְשְׁבַשְׂאָר אַרְצוֹת בְּמַה הֵן (=עֲשִׂירִים) זוֹכִין? אָמַר לֵיהּ: בְּשִׁבִיל שְׁמֻכְבְּדִין אֶת הַשַּׁבָּת. דְּאָמַר רַבִּי חֵיָא בַר אֲבָא: פַּעַם אַחַת נִתְאַרְחָתִי אֲצֵל בְּעַל הַבַּיִת בְּלוּדְקָיָא, וְהִבִּיאוּ לְפָנָיו שְׁלַחַן שֶׁל זֶהָב, מְשׁוּי (=נִשְׂאָ עַל-יָדֵי) שֵׁשָׁה עֲשָׂר בְּנֵי אָדָם, וְשֵׁשׁ עֲשָׂרָה שְׁלִשְׁלָאוֹת שֶׁל כֶּסֶף קְבוּעוֹת בּוֹ, וְקַעְרוֹת וְכוֹסוֹת וְקִיתוּנִיּוֹת וְצִלוּחִיּוֹת קְבוּעוֹת בּוֹ, וְעָלְיוֹ כָּל מִינֵי מֵאֲכָל, וְכָל מִינֵי מְגָדִים וּבְשָׂמִים... אָמַרְתִּי לוֹ: בְּנֵי, בְּמַה זָכִיתָ לְכֶךָ (לְכָל הָעֲשֹׂר הַזֶּה)? אָמַר לִי: קֶצֶב הִיִּיתִי, וְכָל בְּהֵמָה שֶׁהִיָּתָה נֹאָה, אָמַרְתִּי – תֵּהָא זוֹ לְשַׁבָּת. אָמַרְתִּי לוֹ: אֲשֶׁרִיךְ שְׁזוֹכִיתָ, וּבְרוּךְ הַמָּקוֹם שְׁזוֹכָה אוֹתָךְ לְכֶךָ".

נִמְצָא, שְׁכָל הַמְּכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת וּמְעַנְגָהּ בְּמֵאֲכָל וּבְמַשְׁתָּהּ, זוֹכָה לְהַמְשִׁיךְ שְׁפַע בְּרַכּוֹת לְכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמְּעַשָּׂה, (בְּדִיוֹק כְּמוֹ הָאָדָם שְׁמֻכְבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ, שְׁזוֹכָה לְשַׁפֵּעַ רַב טוֹב). וְהִבִּיא ה'רַבִּיד זֶהָב", בְּשֵׁם הַרְה"ק מְלֵאנְצוּט זִיע"א, ש'כְּבוֹד שַׁבָּת" הוּא רֵאשִׁי הַתִּיבוֹת שֶׁל דְּבָרֵי הַזֹּהַר (חֲלָק ב, דף פח, א'): "כָּל בְּרַכָּאן דְּלַעֲיָלָא וְתַתָּא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תְּלִין". וְזֹאת, כְּדֵי לְרַמּוֹ שְׁעַל-יְדֵי "כְּבוֹד שַׁבָּת" בְּמֵאֲכָל וּבְמַשְׁקָהּ, זוֹכִים לְהַמְשִׁיךְ שְׁפַע בְּרַכּוֹת לְכָל יְמוֹת הַשְּׁבוּעַ.

ועתה, בא וראה מה שמצינו בענין זה חידוש נפלא בדברי הגה"ק החיד"א, בספרו "דברים אחדים" (ח"ב דרוש כג, דף תלב), שם הוא כותב, על-פי מה שאמרו חז"ל בגמרא (שבת קיט'): "אמר רב חסדא, אמר מר עוקבא: כל המתפלל בערב שבת, ואומר 'ויכלו', שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם, ומניחין ידיהם על ראשו, ואומרים לו (ישעיהו): 'וסר עונך וחסאתך תכופר'. תנאי, רבי יוסי ברבי יהודה אומר: שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו, (מלאך) אחד טוב, ו(מלאך) אחד רע. וכשבא (אותו אדם) לביתו, ומצא גר דלוק, ושלחן ערוך, ומטתו מוצעת, מלאך טוב אומר: יהי רצון שתהא לשבת אחרת כף. ומלאך רע עונה אמן בעל פרחו (=נגד רצונו). ואם לאו, מלאך רע אומר: יהי רצון שתהא לשבת אחרת כף, ומלאך טוב עונה אמן בעל פרחו (=נגד רצונו)".

אם כן, שואל החיד"א, מדוע צריך האדם שילוו אותו לביתו שני מלאכי השרת? וכן, צריך להבין, מה הענין שהם מניחים את ידיהם על ראשו, ואומרים לו: "וסר עונך וחסאתך תכופר"?

אך לפי האמור לעיל, שהשבת היא בת זוגם של ישראל, ברור ומוכן הדבר. שהרי, מצינו שבקדושי אשה צריך שני עדים, כדי שיחולו הקידושין. על-כן שולח הקב"ה שני עדים, הם שני מלאכי השרת, ללוות את האדם לביתו, כדי שיהיו בבחינת עדי קידושין, להעיד שהאדם מקדש את השבת, שהיא בת זוגם של ישראל.

ומהו הענין שאותם מלאכים מניחים את ידיהם על ראשו, ואומרים לו, "וסר עונך וחסאתך תכופר"? על-כך אומר החיד"א: הנה, למדנו בירושלמי (פיכורים פ"ג, ה"ג), שביום החופה מוחל הקב"ה לחתן על כל עונותיו. על-כן, כאשר באים שני המלאכים, לאחר ששמעו את האדם אומר (ב"קבלת שבת") "ויכלו", (שבכך הוא מגלה שהוא בבחינת חתן שנושא אשה, היא שבת מלכתא), הם מלוים אותו לביתו. ובשעה שהוא מקדש את השבת/הקלה", מניחים את ידיהם על ראשו, ואומרים לו: "וסר עונך וחסאתך תכופר", כדין החתן, שביום החופה נמחלים כל עונותיו. (אלו תכן דבריו המתוקים של החיד"א, בתוספת ביאור).

"אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" (כ' ב') (על פי "אורה של תורה")

על הכתוב: "אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" שנינו (=למדנו) בגמרא (שבת קה): "מנין (לנו רמז) ללשון נוטריקון (=ראשי תיבות) מן התורה? - (שכתוב) 'אנכי' - נוטריקון **אנא נפשית כתיבת יהבית**" (אני - נפשי בתורה הכנסתי).

ובאר ה"מאור עינים", שפונת הבורא במלה "אנכי" היא, שהכנסתי (הקב"ה) את נפשי, כפיכול, בתוך כתב התורה, כדי שיוכלו ישראל להתדבק עם אור ה', שבתוך האותיות, וכפי לשונו הקדושה: "...צמצם הקב"ה (את) שכינתו בתוך האותיות של התורה... בכל התורה - (בתורה) שבכתב ובתורה שבעל-פה גם כן, וימלא כבודו את הכל, בכדי... שידבק (ה)אדם את עצמו בתורת ה', ויוכל לחזות בנועם ה' ובזיו קדשו... (ועל-ידי כך) יסיר מעליו (את) טומאת הנחש (=יצר הרע) ואת כוחותיו".

ומסיף ה"תולדות אהרן", שהאור הזה שבתוך האותיות הוא אור אינסופי, המחיה את האותיות, כמו הנפש בתוך הגוף. על-פי האמור, מפרש הוא את כונת הכתוב: "אנכי עמד בין ה' וביניכם", פי מה שאמר הקב"ה במתן תורה "אנכי" - נוטריקון **אנא נפשית כתיבת יהבית** - כדי לרמוז לנו שהקב"ה צמצם עצמו בתוך אותיות התורה, ודבר זה "עומד" (=מקשר) "בין ה' וביניכם", כי על-ידי עסק התורה נדבק האדם ומתקשר עם אור ה' שבתוך האותיות, אור שמגרש מעליו את כוחות הטומאה, וגורם לירידת שפע רב, עליו ועל כל בני ביתו.

"ויום השביעי שבת ליהוה אלהיך לא תעשה כל מלאכה"

הרב יוסף חיים זוננפלד כהן פרב הראשי של העדה החרדית בירושלים בשנים שלאחר מלחמת העולם הראשונה. הוא נודע, בין השאר, באורח חייו הצנועים ובקנאותו המופלגת ביחס לשמירת השבת.

בליל שבת אחד, הגיעה לרב זוננפלד השמועה, שבקרבת מקום מגוריו הבעירו יהודים אש בביתם, והחלו מבשלים בשבת. מיד קם הרב, באמצע סעודת השבת, נטל את כובעו ומעילו, ומהר לאותו מקום שבו גרו מחללי השבת. בהגיעו למקום, לא טרח הרב לנקוש בדת ולקבל רשות כניסה, אלא מיד התפרץ בבהלה אל הדירה, ונקול רועם החל מוכיח את בני הבית על קלקלתם. בעלת הבית, שהיתה אשה משפילה ובעלת נימוסים, פנתה לרב בדברי תרעומת, ואמרה: "האם יאה לרב יהודי להתפרץ בלא רשות לדירת אחרים? הרי אפשר להשמיע דברי הטפה מתוך דרך ארץ ונימוסים, המקובלים בחברה תרבותית". הרב זוננפלד הישיש הטיל בה מבט חמור-סבר, ואמר לה בקול רועם: "כלום (=האם כך היא) דרכו של אדם מן הישוב להתעכב על ענייני נימוסים ודרך ארץ בשעה שהוא רואה את בית חברו עולה באש...? הרי בודאי שבמצב כזה, הוא יתפרץ אל הבית, כדי לכבות את השריפה...".

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בְּנֵי צִיּוֹן

"קוב"ה, אורייתא (=התורה) וישראל חד הוא" (=הקב"ה התורה וישראל אחד הם) ("אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הקשר של הקב"ה, התורה וישראל כותב הזוהר הקדוש ("אחרי מות" עג'): "ג' דרגין אינון מתקשרין דא בדא: קוב"ה אורייתא וישראל" (=שלושה שלבים מתקשרים זה עם זה – הקב"ה, התורה וישראל). ועוד כתוב בזוהר: "אורייתא וקודשא בריך הוא וישראל – כלא חד" (=התורה, הקב"ה וישראל כלם אחד). וצריכים אנו להבין את עמק הקשר המיוחד בין הקב"ה, התורה וישראל, שעליהם אומרים חז"ל "כלא חד הוא" (=כלם אחד הם).

הענין הוא, כי, לכאורה, יש מרחק רב בין הקב"ה, שהוא נעלה ונשגב, לבין ישראל, שנמצאים למטה בעולם הזה. אולם, על-ידי עסק התורה מתקשרים ישראל עם הקב"ה, כי התורה היא המחברת ומקשרת בין ישראל לבין אביהם שבשמים.

בספר "בעל שם טוב" ("ואתחנן") מבואר, שתכלית עסק התורה היא לקשור את איש ישראל עם הקב"ה, שרש כל השורשים. כי הקב"ה גנו את אורו בתוך אותיות התורה. ועל-ידי זה שאיש ישראל מדבק נפשו בעסק התורה, עם אור ה' שבתוך האותיות, הנה מתקשרים הקב"ה, אורייתא וישראל.

והנה, אומר הרה"ק מללוב זיע"א: כל שלושה אלו (=הקב"ה, התורה וישראל) רמוזים באות ו', שיש לה שלושה מילואים: "ואו", "ויו" "ויו". הנה, המילוי הראשון, "ואו", הוא בגמטריה "אחד" (=13), רומז על הקב"ה, שהוא אחד יחיד ומיוחד. המילוי השני, "ויו", הוא בגמטריה כב' (=22), והוא רומז על התורה, שכלולה מ-כב' אותיות. ואילו המילוי השלישי, "ויו", בגמטריה יב' (=12) – רומז על כלל ישראל, שמורכבים מ-יב' השבטים.

הרי לפנינו שלש הבחינות – הקב"ה, אורייתא (=התורה) וישראל – המתקשרות יחדיו באות ו' בשלושה מילואיה. וזהו שרמז האר"י הקדוש, (בפירוטו "אתקינו סעודתא"): "בנוין תתקטר (=תתקשר)". דהינו, "בנוין" – בשלושה מילואים של האות ו' – "תתקטר" – מתקשרים הקב"ה התורה וישראל להיות לאחד, בלי שום פירוד לעד ולעולמי עולמים. (עד כאן דבריו הקדושים של הרה"ק מללוב זיע"א, בתוספת ביאור).

יתכן לרמוז ענין זה גם בפסוק (ויקרא יח, ה'): "ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם". הנה, כאמור, תכלית ופונת עסק התורה היא שיזכה איש ישראל להדבק באמצעות עסק התורה עם הקב"ה, שאז הוא זוכה לחיים אמיתיים, כמו שכתוב (דברים ד, ד'): "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום".

ויש לומר, שענין זה רמוז בשלש פעמים האות ו' (=6), שהם בגמטריה ח" (=18). וזהו שאומר הכתוב: "ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם". דהינו, על-ידי עסק התורה ("ושמרתם את חקתי ואת משפטי"), יזכה האדם ל"וחי בהם" – יזכה (על-ידי התורה) להתקשר עם הקב"ה, שאז מתיחדים/מתחברים שלש אותיות ו' (=6), שמספרן ביחד ח" (=18). (ראוי לציין שהגמטריה של כל שלשת המילואים של האות ו' (=ואו, ויו וו) הוא בגמטריה 47 (12+22+13=47), בדיוק הגמטריה של "בהם" (=47). וזהו "וחי בהם" – על-ידי שמתקשרים ישראל עם הקב"ה באמצעות התורה הקדושה, זוכים הם לחיים מאב החיים).

לפי האמור, יש לפרש את הכתוב בסוף מעשה בראשית (בראשית ב, ד'): "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם". ופרש רש"י זצ"ל, בשם המדרש: "בהבראם – בה' בראם".

והענין הוא, שמבואר בספרים הקדושים ("לקוטי תורה" פרשת "ואתחנן", ועוד), שהאות ה' מורכבת משלש אותיות ו'. ומעתה יש לומר, שהיות ותכלית הבריאה היא שיעסקו ישראל בתורה, לכן ברא הקב"ה את העולם באות ה', שכלולה משלש אותיות ו'. וזאת כדי ללמדנו, שתכלית הבריאה היא לקשר ולהיחד את שלש אותיות ו', כלומר שיתקשרו ישראל עם הקב"ה על-ידי עסק התורה, מפיון שאז נעשה יחוד שלם בין הקב"ה, התורה וישראל.

"אמר ר' יוחנן: לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל, אלא בשביל דברים שבעל-פה, שנאמר: 'פי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל'" (גיטין ס)

על גדל קדושתו של רבנו הקדוש, עורך ומסדר המשנה מצינו בגמרא (כתובות קד): "בשעת פטירתו של רבי (יהודה הנשיא), זקף (רבנו הקדוש את) עשר אצבעותיו כלפי מעלה, (ו)אמר: ריבוננו של עולם, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה, ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה".

ועד כמה קדושות היו אצבעותיו של רבנו הקדוש (עד כדי כך שהרימם כלפי שמים, והעיד עליהם שלא נהנו מהעולם הזה), יש ללמוד מדברי הירושלמי (ביצה פ"ה ה"ב): "רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין, לא זכינן לאורייתא אלא בגין דחמינן אצבעותיה דרבי מן גולגיקין דידה" (= רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש העידו שניהם, שלא זכו לתורה, אלא בגלל שראו את אצבעו של רבנו הקדוש יוצאת מבית ידו).

ויש לבאר על-פי זה את הפסוק (סוף פרשת "בשלח"): "והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, וכאשר יניח ידו וגבר עמלק", ושאלו חז"ל (ראש השנה ג, ח): וכי ידיו של משה עושות מלחמה, או שוברות מלחמה (= שוברות את כח ישראל במלחמה)? אלא לומר לה, שכל זמן שהיו ישראל מסתכלים כלפי מעלה (= בטוחים בה') ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים – היו מתגברים...".

ויש לומר פירוש נוסף לפי מה שהבאנו, שהנה רבי יוחנן וריש לקיש העידו שניהם שזכו לאור התורה, רק בגלל שראו את אצבעו של רבנו הקדוש. ואם כך, על אחת כמה וכמה, כאשר הרים משה את ידיו הקדושות, וראו כל ישראל את ידיו הקדושות והטהורות בודאי השפיע כל-כך קדושה על ישראל, עד שהיו מסתכלין כלפי מעלה, ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים.

והנה, אומרים חז"ל (גיטין מה): "ספר תורה שכתבו מין (= כופר) – ישראל". שכן, למרות שכתב כופר את כל אותיות התורה כדת וכדין, מכל מקום, כיון שהוא מין, הרי הוא מכניס את הארס שבקרבו בתוך האותיות שכתב ומאחר והורו לנו חז"ל (סוטה יא, עא), שמידה טובה מרובה (= גדולה) ממידת פורענות, אם כך, כיון שרבנו הקדוש כתב את המשניות באצבעותיו הקדושות, נמצא שכל איש ישראל, העוסק בתורה שבעל-פה, שנכתבה באצבעותיו הקדושות של רבנו הקדוש, הנה זוכה על-ידי כך, להמשיך שפע רב, טוב של קדושה, וטהרה על עצמו. ומטעם זה נקרא רבי יהודה הנשיא רבנו הקדוש – שכן משפיע הוא לכל הדורות מקדושתו שהכניס בתורה שבעל-פה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"לא תחמד בית רעף לא תחמד אשת רעף ועבדו ואמתו ושורו וחסמו וכל אשר לרעף" (קו, יד)

הגה"ק בעל ה"חתם סופר" זיע"א כתב בספרו "תורת משה", שבעשרת הדברות ישנן "כתר" (= 620) אותיות, שהן מכוונות בדיוק כנגד "כתר" (= 620) מצות (613 מצות דאורייתא ו-7 מצות דרבנן). (ועל-כך כתב "בעל הטורים" (שמות כ, יג), שבעשרת הדברות יש כתי"ר אותיות: "...כדי לומר לה, שאם לומד אדם תורה לשמה, היא כתר לראשו"). והוסיף ה"חתם סופר" שבשבע האותיות האחרונות של "עשרת הדברות" שהם "אשר לרעף" יש רמז לשבע מצות דרבנן. הנה "אשר לרעף" - אבילות (= שבעת ימי אבילות). שמחה (= שמחת חתן וכלה בשבעת ימי משתה). רחיצה (= מצות נטילת ידים). לחם (= פת נוכרי ובישולי נוכרי). רשויות (= עירובי חצרות ושיתופי מבואות). עמלק (= מקרא מגילה שנתקנה על מחית המן ואנשיו שנהרגו ב-י"ג אדר, ושהם נצרו זדון מזרע עמלק). כהנים (= נס חנוכה, שנתקן על-ידי הכהנים) "וכל העם ראים את הקולת"

הצדיק רבי יצחק מאיר מגור, בעל "חידושי הרי"ם", היה בילדותו מתמיד גדול, ורוב שעות היממה ישב על תלמודו בבית-המדרש. למדני העיר אהבו להתפלפל עם יצחק מאיר'ל הקטן בסוגיות שונות בהלכה ובאגדה, ונהנו מהברקותיו המאלפות של הילד. פעם שאל אחד הלמדנים את יצחק מאיר'ל: בפרשת מתן תורה נאמר: "וכל העם ראים את הקולת". נשאלת השאלה: כלום לא די היה בשמיעת הקולות של עשרת הדיברות? לשם-מה היו בני ישראל צריכים גם לראות את הקולות הנשמעים? נתתיך יצחק מאיר'ל כלפי השואל בנימה שובבנית, ואמר: הגע בעצמך, מה היה קורה במעמד הר סיני, אילו שמעו אבותינו את הדיברות, ולא היו רואים את הנשמע! במקרה זה, היו משאירים פתח לפושעים, לבוא ולטעון: באזנינו שמענו - "לו תגנוב" (= לשם ה' תגנוב). ולפי זה, היו אלה מורים היתר לעצמם לגנוב, כביכול, לשם שמים. משום כך התרחש לבני ישראל נס גדול במתן תורה: "וכל העם ראים את הקולת" - לעיני רבבות אלפי ישראל, שנצבו למרגלות הר סיני, נראו, אחד לאחד, כל הציוויים, וכך נסתמו מראש טענות-הסרק של פושעי ישראל.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!